

A LA CONTRA

Jordi Bilbeny Inspirador del film 'L'apropiació del descobriment d'Amèrica...' (Verdi Park)

ROBERT RAMOS

APUNT

El primer cop que vaig sentir a parlar de les teories de Jordi Bilbeny vaig fer una rialleta amarga i vaig dir: "Un altre ferit". De ferits, la pressió castellana en fabrica a muntanyes. Les dificultats que tenim els catalans a l'hora d'harmonitzar l'ésser i la seva circumstància -i perdonin que em posi filosòfic- ens provoquen inseguretats insondables. Amb tot, Bilbeny cada vegada em fa riure menys. Quixot ell o Quixots els altres, les seves teories incomoden perquè verbalitzen una intuïció ben viva a Catalunya: que Espanya és una presa de pèl dels castellans. La seva recerca molesta perquè recorda que la majoria d'Estats nació s'han forjat gràcies a un centre organitzador que ha capitalitzat l'esforç de la seva perifèria, i que tota la resta és qüestió de graus. Bilbeny és professor de català del Consell Cultural Islàmic, i acaba d'obtenir una petita victòria sobre els que riuen: ha dut al cinema el seu treball.

"No dic tot el que sé perquè no es pensin que estic penjat"

Enric Vila

E.V. Com és voler esbombar un secret i que ningú no t'escolti?

J.B. En el fons sempre m'ha escoltat tothom...

E.V. Amb una rialleta als llavis.

J.B. Fan la rialleta els que s'han quedat amb el cromo de la història i ja els va bé.

E.V. Per què els va bé?

J.B. Home, hi ha gent negada per al coneixement crític. Un pot ser una enciclopèdia i no saber res. També hi ha gent que té por de perdre la cadira. I enveges, odis, prejudicis. Colom m'ha descobert la psicologia i la psiquiatria.

E.V. Els malalts són els altres?

J.B. N'hi ha, n'hi ha. Però aviam: també hi ha persones com Isabel-Clara Simó, Salvador Cardús o Armand de Fluvià, que s'ho prenen seriosament.

E.V. Què en diuen de les seves teories a la universitat?

J.B. En públic o en privat? Una vegada un periodista em va preguntar qui em dirigia la tesi, i em va trucar el director: "Escolta. El meu nom ha sortit a la premsa". Al cap de quatre dies em va enviar un fax dient que em busqués algú altre.

E.V. I ara qui l'hi porta?

J.B. No t'ho diré, ja l'han putejada prou. Tot i que estic fart de la universitat. Als cursos de doctorat, em van pressionar molt perquè re-enoqués la tesi i la fes sobre la manipulació de la història en general, oblidant-me de la descoberta catalana d'Amèrica.

E.V. Ningú li va donar suport?

J.B. Mira: un cop vaig trucar al pare de la dona d'un amic meu que és doctor en història moderna perquè presentés el simposi anual que fem a Arenys de Munt. Resposta: "Hòstia, Bilbeny, jo no sé com et guanyes la vida, però jo estic a la universitat".

E.V. Digui'm el nom d'aquest senyor i del que el va deixar penjat amb la tesi.

J.B. Et podria donar una llista molt llarga de gent que m'ha putejat, i de què serviria? Si els escupo a la cara els perdré del tot. Ara, almenys, n'hi ha molts que em donen un cop de mà.

E.V. Però sense noms, és com si s'ho inventés.

J.B. Jo com a molt puc denunciar actituds. Actituds de doctors que t'esperonen i et passen informació, però que no et volen fer un pròleg, de revistes com *L'Avenç* i *Serra d'or*, que no m'han publicat mai res, de productores que fan un guió i ho deixen estar sense dir ben bé per què.

Quan vaig portar *La descoberta catalana d'Amèrica* a Planeta jo ja em veia ric. El tio que em va rebre em deia: "Això és

una bomba. Si t'ho haguessis inventat no t'hauria sortit tan bé". Al cap de dos mesos em truca: "No podem fer merder".

E.V. Conclusió?

J.B. Estic sol i no hi ha país. És grotesc. Tothom accepta que la història la fan els vencedors. I aquí som capaços d'empassar-nos-ho tot per creure'ns vencedors.

E.V. Tot, com què?

J.B. Tot. Cortés i els seus homes eren extremenys, oi?

E.V. No?

J.B. No ho sé: es diu que en arribar a Mèxic, Cortés fa cremar les naus, com els Almogàvers. I es diu que, un cop terra endins, l'expedició s'adona que les necessita per entrar a Tenochtitlan i n'improvisa unes altres. ¿Hem de creure'ns, que tot d'homes de Badajoz es van posar a construir bergantins del no-res? I que després van entrar amb les quatre barres i van celebrar la conquesta amb focs artificials i petards? Hugh Thomas diu: "I van celebrar la victòria a la valenciana". Esclar: eren tots d'aquí! El problema de les premisses

grotesques és que et porten a explicacions grotesques.

E.V. Com *Palos de Nogueira*?

J.B. Vés-hi i pregunta per les muralles dels gravats. Et diuen: "No, ya no estan". Que les busquin! Per què Castella va posar el primer Consolat de Mar a Burgos i el segon a Bilbao si tenia els ports importants a Andalusia?

E.V. I *Cervantes era català*?

J.B. No m'estranyaria. Quin castellà escriuria la història d'un castellà boig que recupera la raó a Catalunya?

E.V. Un castellà amb una ironia catalana.

J.B. O un català, directament. No sabem on va néixer, on va morir, on està enterrat, no tenim els seus originals, tot el que se sap d'ell el vincula a Catalunya. Ara: cal investigar. Per això volia entrar a la universitat: per obrir línies d'estudi sobre la empremta catalana a Amèrica, en la moneda, l'arquitectura, el dret, les institucions, les festes.

E.V. Hi ha més enganyifres?

J.B. Fliparies. Santa Teresa de Jesús, segurament. Els seus textos, igual que les cartes de Cortés a Ferran II, són plens de catalanades. També s'hauria de mirar Sant Ignasi de Loyola.

E.V. Li han fet agafar mania persecutòria, les seves teories?

J.B. No. Potser sóc més prudent. No em poso a primera fila, a l'andana del tren. I no dic ni el 10 per cent del que sé. Entre d'altres coses perquè no es pensin que estic penjat.

PASSOS PERDUTS

Anna Grau

La vida de Brian al PSOE

Tothom a Madrid dona per fet ara mateix que el PP tornarà a guanyar les eleccions, el 2004. I fins i tot la majoria absoluta que tothom també donava per fet que perdrien, doncs hi ha qui no la descarta. Tampoc no s'acaba de descartar un congrés d'emergència del PSOE aquesta mateixa tardor, mai admetent que el fan per la crisi interna, naturalment; el farien amb l'excusa de donar-li la rèplica a tot el procés de relleu de José María Aznar, que tampoc no es descarta que en alguns moments recordi la pel·lícula *Els deu manaments*.

◆ El problema és que el que està passant al PSOE recorda *La vida de Brian*, igual com en aquella magistral recreació dels Monty Python, a l'hora d'analitzar l'actual lideratge socialista no pots evitar preguntar-te si el protagonista és qui hauria de ser..., només que en aquest cas no fa riure, no.

◆ Ningú al PSOE gosarà obrir així com així la caixa dels trons del lideratge, després de tot el que els ha arribat a passar, no fa tanta estona. Però cada vegada hi ha més gent que té por de l'efecte Almunia, és a dir, del drama d'un secretari general que dimiteix la mateixa nit electoral, després que el PP es faci l'amo d'una majoria absoluta que tècnicament "no podia ser"..., quan tothom sabia i havia sabut sempre que el candidat socialista era manifestament millorable.

◆ Per arribar viu a les eleccions, Zapatero havia de passar dues proves de foc: les eleccions a Madrid i el debat de política general, del qual ha sortit viu amb un discurs en què no cal llegir massa entre línies per reconèixer la mà de Felipe González. De la mateixa manera que no cal ser un geni per saber per què últimament José Bono torna a sortir tant als diaris. El curiós és que encara ningú hagi pensat a demanar-li a Javier Solana que pronuncii una conferència intel·ligent a Madrid, qualsevol dia.